

УДК 658.562.014.1

АДАПТИВНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ВОВНОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О.Б.Наумов, доктор економічних наук, професор

О.В.Мартінова, кандидат економічних наук

Херсонський національний технічний університет

Розроблено теоретичні, методичні та практичні рекомендації з формування комплексної адаптивної системи управління якістю текстильної продукції з вовни.

Ключові слова: *якість продукції, управління якістю, переробка вовни, адаптивна система.*

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються підвищенням вимог до управління якістю продукції, зміною принципів формування конкурентоспроможності підприємств в умовах відкритого ринку, коли найбільш ваговою складовою конкурентоспроможності стає якість продукції, визначають нові критерії розвитку та функціонування систем управління якістю та вимагають адаптації систем управління якістю до умов господарювання. Стратегічним напрямком успішного функціонування підприємства стає створення такої системи управління якістю на підприємстві легкої промисловості, яка б дозволила не тільки забезпечувати оптимальний рівень якості продукції, а й надала б цій системі можливість адаптації до змінних вимог зовнішнього середовища. Таким чином, особливої актуальності в сучасних ринкових умовах набуває довгострокове підвищення конкурентоспроможності підприємств на підставі формування ефективних систем управління якістю продукції.

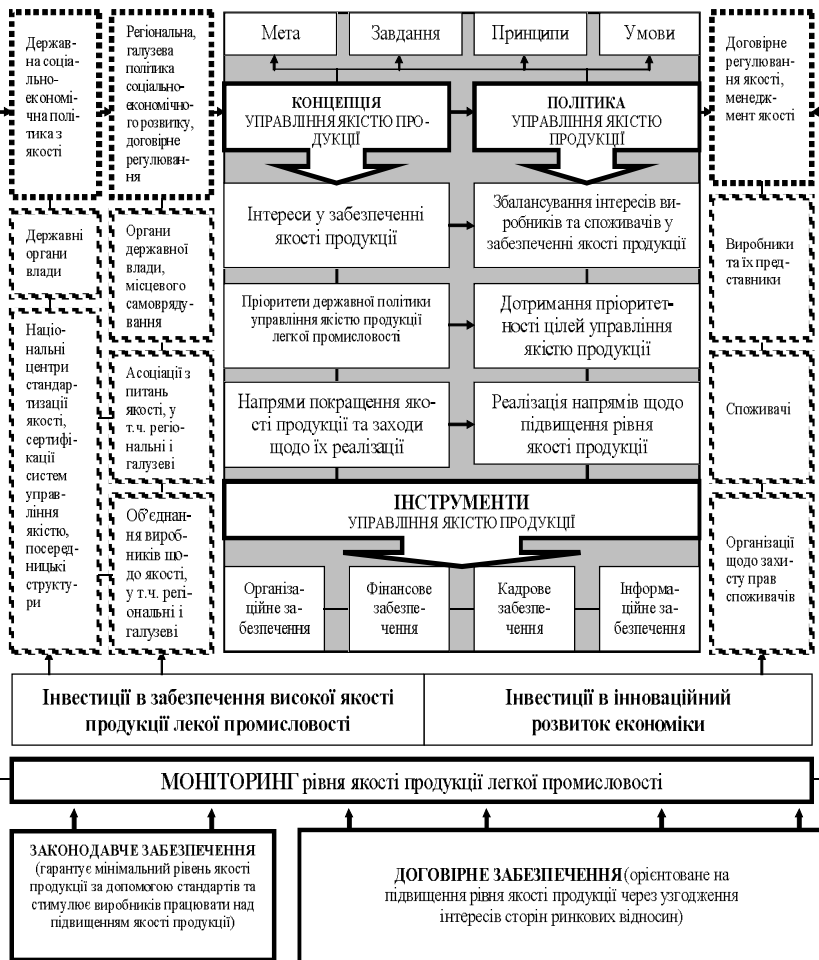
Огляд публікацій. Дослідженню управління якістю присвятили свої роботи такі вчені: Бібік Ю.В., Будищева І.А., Воронков О.Г., Герасимова В.Г., Ддугопольський О.В., Додонкін Ю.В., Кірюхін С.М., Куцевський Ю.П., Пічурін І., Плоткін А.Д., Приходько В.М., Савицький Ю.В., Сіро С., Фейгенбаум А., Чередниченко Н.А., Шаповал М.І., Швиданенко Г.А. [1-12] та інші. В роботах цих вчених досить ґрунтовно розглянуто

підходи до визначення якості як відповідності вимогам споживачів та рівню технічних характеристик продукції, методи оцінки рівня якості продукції та системи управління якістю, організаційні аспекти управління якістю. Незважаючи на активізацію досліджень у згаданих напрямках, слід зазначити, що проблеми наскрізного управління якістю продукції для ланцюга «сільське господарство – переробка – текстиль» та дослідження ступеня адаптивності системи управління якістю продукції до цього часу ще не були предметом комплексного наукового аналізу, що і визначає актуальність теми дослідження роботи.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення основних результатів розроблення теоретико-методологічних засад та практичних рекомендацій щодо формування комплексної системи адаптивного управління якістю продукції на підприємствах текстильної промисловості.

Результати дослідження. Забезпечення високої якості продукції легкої промисловості в Україні потребує адекватної організації системи управління цим процесом. Система управління якістю продукції визначається сукупністю елементів, які є взаємопов'язаними, взаємозалежними, взаємоузгодженими, взаємообумовленими та дозволяють виробникам та споживачам продукції формувати, реалізовувати власні потреби через випуск та споживання якісної продукції. Функціонування даної системи забезпечується взаємодією елементів механізму управління якістю продукції. Механізм управління якістю продукції – це система важелів управлінського впливу, спрямованих на забезпечення та підвищення якості продукції та її ефективне використання споживачем шляхом узгодження цілей та інтересів сторін соціально-економічних відносин. Саме така інтерпретація змісту механізму управління продукції обґрунтовує комплекс та послідовність дій, реалізація яких забезпечує досягнення мети підвищення якості життя в цілому.

Механізм управління якістю продукції представлено нами на рисунку.

Умовні позначення:

----- рівні управління якістю продукції

..... суб'єкти управління якістю продукції

▬ засоби управління якістю продукції

□ елементи системи управління якістю продукції

■ стратегічний набір управління якістю продукції

Рис. Механізм управління якістю продукції легкої промисловості

Він втілює провідні ідеї нашого дослідження: механізм є багаторівневим, тобто здійснюється на макро-, мезо- і мікро-рівні, причому суб'єкти, набір управлінських рішень, інстру-

менти на кожному рівні різняться; механізм спрямований на досягнення цілей сторін соціально-економічних відносин: споживача – задовольнити особисті потреби, роботодавця – досягти високої ефективності, інноваційності продукції, суспільства – забезпечити високий рівень якості життя; управління якістю продукції відбувається через державне і договірне регулювання: державні стандарти встановлюють мінімальний рівень якості продукції, орієнтацію на високу якість продукції мають забезпечувати договірні норми, при чому необхідно прагнути до поширення і вдосконалення якості договірного регулювання, підвищення впливу асоціацій з якості на підвищення якості продукції на підприємствах легкої промисловості та популяризацію й впровадження провідного світового досвіду на підприємствах; в основу механізму закладено принцип відповідності якості продукції якості ресурсів та задоволення споживачів: при підвищенні рівня якості продукції має бути враховано ступінь реалізації вимог споживачів до якісних характеристик продукції і одночасно створено стимулюючі умови для найбільш повного та ефективного використання ресурсів; об'єктом управлінського впливу є процес формування якості продукції; на виробничому рівні управління якістю продукції здійснюється через розробку і реалізацію програм забезпечення якості продукції.

Реалізація механізму управління якістю продукції здійснюється шляхом виконання умов досягнення високої якості продукції: високий рівень технічного забезпечення виробничого процесу; ринкова вартість ресурсів; відповідні умови зберігання та транспортування продукції; якість всіх ресурсів, що беруть участь у створенні продукції; законодавче забезпечення захисту прав та інтересів споживачів; захищені права і інтереси споживачів; справедливі соціально-економічні відносини; стабільність у часі якісних характеристик сировини; взаємовигідні договірні відносини виробника та споживача; сприятливий соціально-психологічний клімат; мотивація колективу до підвищення якості; інформування споживачів та формування культури споживання; сприяння споживанню якісної

продукції споживачем; гармонійне поєднання якості продукції та екологічних вимог щодо захисту навколишнього середовища.

Система управління якістю продукції підприємств з переробки вовни повинна бути гнучкою, узгодженою із впливом рівня якості ресурсів на ефективність подальшої переробки та випуск готової продукції – вовняних тканин. Тому, наскрізна комплексна система управління якістю продукції з вовни на всіх стадіях переробки містить три основні підсистеми – сільське господарство (виробник немитої вовни), підприємства первинної обробки вовни та текстильні підприємства. Оскільки кінцеву продукцію в даному технологічному ланцюзі випускає текстильне підприємство, то формування характеристик наскрізної системи управління якістю продукції відбувається відповідно до визначених текстильним підприємством потреб ринку у вовняних тканинах. Отже, на текстильному підприємстві має бути створений відділ управління наскрізною системою якості, якому буде підпорядковано відділи управління якістю та відділи маркетингу підприємств, що охоплено наскрізною системою. Підприємства первинної обробки вовни повинні планувати свою діяльність у відповідності із визначеними потребами текстильного підприємства у митій вовні за якісними та кількісними характеристиками. Підприємства сільського господарства далі отримують замовлення від підприємств первинної обробки вовни на необхідну кількість немитої вовни із заданими якісними характеристиками.

Основними перевагами запропонованої наскрізної системи управління якістю продукції є:

- спрощення вхідного контролю ресурсів;
- можливість чітко планувати, яка кількість вовни буде отримана від підприємств, що входять до наскрізної системи управління якістю продукції, у відповідності із потужностями сільськогосподарських підприємств, та яку частину необхідно закуповувати у сторонніх виробників;
- спрощення аналізу рівня якості за рахунок розроблення комплексних стандартів;

- підвищення достовірності прогнозування та проектування якості продукції.

Функціонування наскрізної системи управління якістю продукції на підприємствах переробки вовни надасть можливість забезпечити стабільно високий рівень якості продукції та зростання конкурентоспроможності текстильних підприємств.

Висновки. У статті розвинуто концептуальні засади управління якістю продукції та сформовано практичні рекомендації для підприємств вовняної промисловості щодо формування адаптивної системи управління якістю продукції. Подальші дослідження слід спрямовувати на розроблення конкретної міжгалузевої програми управління якістю продукції вовняної промисловості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібік Ю. В. Економічні аспекти сертифікації продукції та систем управління якістю за міжнародними стандартами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. Бібік Ю.В. — Харків, 2003. — 20 с.
2. Будищева И. А. Регулирование затрат на обеспечение качества продукции / Будищева И. А, Плоткин Я. Д. — М.: Изд-во стандартов, 1989. — 184 с.
3. Чередниченко Н. А. Факторы повышения качества продукции / АН УССР Ин-т экономики промышленности; отв. ред. Н.А. Чередниченко, Воронков О. Г., Куцевский Ю. П. — К.: Наукова думка, 1991. — 144 с.
4. Герасимова В. Г. Цена и качество товаров народного потребления / Под ред. В. И. Тарасова. — Мн.: Наука и техника, 1989. — 108 с.
5. Длугопольський О. В. Організаційно-механічний механізм структурної корекції промислового виробництва регіону: Длугопольський О. В. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. — Львів, 2003. — 24 с.
6. Кирюхин С. М. Качество тканей / Кирюхин С. М., Додонкин Ю. В. — М.: Легпромбытиздат, 1986. — 160 с.
7. Пичурин И. Сущность понятия «качество» / Пичурин И. // Стандарты и качество. — 2002. — №8. — С. 62—63.
8. Приходько В. М. Перестройка управления качеством (из опыта работы машиностроительных предприятий) / Приходько В. М., Швиданенко Г. А. — К.: Техника, 1989. — 112 с.
9. Савицкий Ю.В. Совершенствование управления качеством продукции на промышленном предприятии / Савицкий Ю.В. — К.: Техніка, 1987. — 86 с.
10. Саката Сиро. Практическое руководство по управлению качеством / Саката Сиро. / Пер. с 4-го яп. Издания С. И. Мышкиной, под ред. В. И. Гостева. — М.: Машиностроение, 1980. — 215с.
11. Фейгенбаум А. Контроль качества продукции (сокр. пер. с англ.) / Авт. предисл. и науч. ред. А. В. Гличев. — М.: Экономика, 1986. — 471 с.
12. Шаповал М. І. Менеджмент якості: підручник / Шаповал М. І. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. — 475 с.